

Group and Ring Theory Problems in Polish

Andrzej "Mathinity" Kukla

1. $X = \{1 \dots n\}$ i $A_n := \{\sigma : X \rightarrow X \mid \sigma \text{ bijekcja} \wedge \text{sgn}(\sigma) = 1\}$

Niech $B_n = \{(i_1 i_2 i_3) : i_j \in X \text{ dla } j \in \{1, 2, 3\}\}$ $T: \langle B_n \rangle = A_n$

Dw.

Niech $A \in A_n$. Wtedy A to złożenie k cykli różnych długości, które zawierają w sobie w sumie r elementów X . Wtedy: $\text{sgn}(A) = (-1)^{n-(k+(n-r))} = (-1)^{r-k}$. Aby $\text{sgn}(A) = 1$, to $r - k$ musi być liczbą parzystą.

1° r nieparzyste $\Rightarrow k$ nieparzyste.

Wtedy liczba cykli o parzystej liczbie el. musi być parzysta, a liczba cykli o nieparzystej liczbie el. musi być nieparzysta. Każdy z cykli da się rozłożyć na iloczyn transpozycji. Każdy cykl o parzystej liczbie el. rozłoży się na iloczyn nieparzystej liczby transpozycji, a każdy cykl o nieparzystej liczbie el. rozłoży się na iloczyn parzystej liczby transpozycji. Ostatecznie dostajemy iloczyn parzystej liczby transpozycji. Transpozycje możemy przekształcić w 3-cykle w następujący sposób:

Niech $a, b, c, d \in X$ są parami rozłączne. Wtedy:

$$(ab)(ac) = (acb) \quad (1)$$

$$(ab)(cd) = (bcd)(adb) \quad (2)$$

Cykle o nieparzystej liczbie el. rozkładają się iloczyn 3-cykli jedynie typu (1), natomiast cykle o parzystej liczbie el. rozkładają się na iloczyn 3-cykli typu (1) i (2). Liczba cykli o parzystej liczbie el. jest nieparzysta, więc rozłożą się one na iloczyn jedynie 3-cykli (2 takie cykle wyprodukują 1 3-cykl typu (2)).

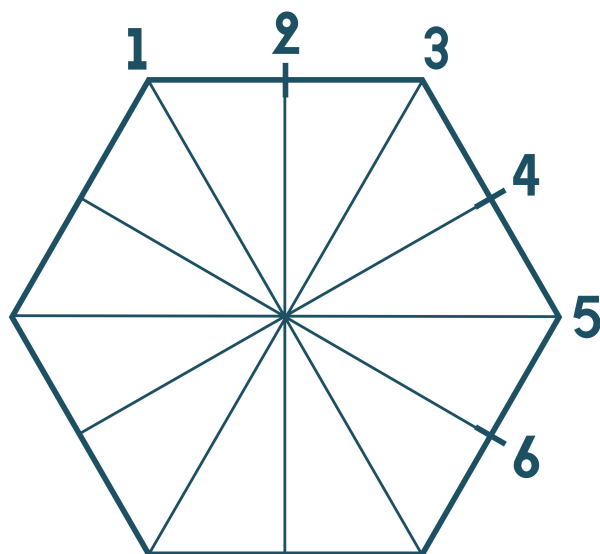
Z tego wynika, że $A \in \langle B_n \rangle$

2° r parzyste $\Rightarrow k$ parzyste.

Wtedy iloczyn składa się z parzystej liczby cykli o parzystej liczbie el. i parzystej liczbie cykli o nieparzystej liczbie el. Rozkładając te cykle na iloczyn transpozycji dostajemy ich parzystą ilość, więc możemy je złożyć w 3-cykle. Stąd $A \in \langle B_n \rangle$

■

2. Znaleźć wszystkie podgrupy grupy D_6

Niech

- $s(i)$ to symetria względem symetralnej wychodzącej z punktu oznaczonego na rysunku, $i \in \{1, \dots, 6\}$;

- $o(x)$ to obrót o x -kąt, zgodny z ruchem wskazówek zegara, $x \in (0, 2\pi)$;

Wtedy $D_6 = \{id, s(1), s(2), s(3), s(4), s(5), s(6), o(\frac{\pi}{3}), o(\frac{2\pi}{3}), o(\pi), o(\frac{4\pi}{3}), o(\frac{5\pi}{3})\}$

Kilka obserwacji:

$$\forall i \in \{1, \dots, 6\} : s(i)^{-1} = s(i)$$

$$\forall x \in (0, 2\pi) : o\left(\frac{x\pi}{3}\right)^{-1} = o\left(\frac{(6-x)\pi}{3}\right)$$

Podgrupy oczywiste:

- $H_1 = \{id\}$
- $H_2 = D_6$
- $H_3 = \{id, s(1)\}$
- $H_4 = \{id, s(2)\}$
- $H_5 = \{id, s(3)\}$
- $H_6 = \{id, s(4)\}$
- $H_7 = \{id, s(5)\}$
- $H_8 = \{id, s(6)\}$
- $H_9 = \{id, o(\frac{\pi}{3}), o(\frac{5\pi}{3})\}$
- $H_{10} = \{id, o(\frac{2\pi}{3}), o(\frac{4\pi}{3})\}$
- $H_{11} = \{id, o(\pi)\}$

Jeżeli stworzymy grupę $H = \{id, o(\frac{x\pi}{3}), o(\frac{y\pi}{3})\}$, gdzie $x, y \in (0, 2\pi)$ i $x \neq y$, to jesteśmy zmuszeni dodać do niej odwrotności $o(\frac{x\pi}{3})$ i $o(\frac{y\pi}{3})$, a jak się okazuje także wszystkie pozostałe obroty z D_6 .

Zatem $H_{11} = \{id, o(\frac{\pi}{3}), o(\frac{2\pi}{3}), o(\pi), o(\frac{4\pi}{3}), o(\frac{5\pi}{3})\}$.

Jeżeli stworzymy grupę $H = \{id, s(i), s(j)\}$, gdzie $i, j \in \{1, \dots, 6\}$ i $i \neq j$, to jesteśmy zmuszeni dodać do niej obrót, który jest złożeniem tych dwóch symetrii, a co za tym idzie musimy dodać złożenia symetrii i obrotów. Oto zestawienie wszystkich złożań obrotów i symetrii:

(najpierw kolumna, potem wiersz)

$\circ$	$o(\frac{\pi}{3})$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\frac{5\pi}{3})$
$s(1)$	$s(6)$	$s(5)$	$s(4)$	$s(3)$	$s(2)$
$s(2)$	$s(1)$	$s(6)$	$s(5)$	$s(4)$	$s(3)$
$s(3)$	$s(2)$	$s(1)$	$s(6)$	$s(5)$	$s(4)$
$s(4)$	$s(3)$	$s(2)$	$s(1)$	$s(6)$	$s(5)$
$s(5)$	$s(4)$	$s(3)$	$s(2)$	$s(1)$	$s(6)$
$s(6)$	$s(5)$	$s(4)$	$s(3)$	$s(2)$	$s(1)$

(najpierw wiersz, potem kolumna)

$\circ$	$o(\frac{\pi}{3})$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\frac{5\pi}{3})$
$s(1)$	$s(2)$	$s(3)$	$s(4)$	$s(5)$	$s(6)$
$s(2)$	$s(3)$	$s(4)$	$s(5)$	$s(6)$	$s(1)$
$s(3)$	$s(4)$	$s(5)$	$s(6)$	$s(1)$	$s(2)$
$s(4)$	$s(5)$	$s(6)$	$s(1)$	$s(2)$	$s(3)$
$s(5)$	$s(6)$	$s(1)$	$s(2)$	$s(3)$	$s(4)$
$s(6)$	$s(1)$	$s(2)$	$s(3)$	$s(4)$	$s(5)$

Oto zestawienie wszystkich złożań symetrii:

(najpierw kolumna, potem wiersz)

$\circ$	$s(1)$	$s(2)$	$s(3)$	$s(4)$	$s(5)$	$s(6)$
$s(1)$	id	$o(\frac{5\pi}{3})$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\frac{\pi}{3})$
$s(2)$	$o(\frac{\pi}{3})$	id	$o(\frac{5\pi}{3})$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{2\pi}{3})$
$s(3)$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\frac{\pi}{3})$	id	$o(\frac{5\pi}{3})$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\pi)$
$s(4)$	$o(\pi)$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\frac{\pi}{3})$	id	$o(\frac{5\pi}{3})$	$o(\frac{4\pi}{3})$
$s(5)$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\frac{\pi}{3})$	id	$o(\frac{5\pi}{3})$
$s(6)$	$o(\frac{5\pi}{3})$	$o(\frac{4\pi}{3})$	$o(\pi)$	$o(\frac{2\pi}{3})$	$o(\frac{\pi}{3})$	id

Można zauważyć, że dla różnych par symetrii utworzą się różne podgrupy. Mamy:

- $s(1) \circ s(2)$, $s(1) \circ s(6)$, $s(2) \circ s(3)$, $s(3) \circ s(4)$, $s(4) \circ s(5)$ i $s(5) \circ s(6)$

generują D_6

- $s(1) \circ s(3)$, $s(1) \circ s(5)$ i $s(3) \circ s(5)$

generują $H_{12} = \{id, s(1), s(3), s(5), o(\frac{2\pi}{3}), o(\frac{4\pi}{3})\}$

- $s(2) \circ s(4)$, $s(2) \circ s(6)$ i $s(4) \circ s(6)$

generują $H_{13} = \{id, s(2), s(4), s(6), o(\frac{2\pi}{3}), o(\frac{4\pi}{3})\}$

- $s(1) \circ s(4)$

generuje $H_{14} = \{id, s(1), s(4), o(\pi)\}$

- $s(2) \circ s(5)$

generuje $H_{15} = \{id, s(2), s(5), o(\pi)\}$

- $s(3) \circ s(6)$

generuje $H_{16} = \{id, s(3), s(6), o(\pi)\}$.

3. Znaleźć wszystkie izomorfizmy $\mathbb{Z}/12 \rightarrow \mathbb{Z}/12$

Niech $f(x) : \mathbb{Z}/12 \rightarrow \mathbb{Z}/12$ będzie izomorfizmem. Wtedy: $\forall a, b \in \mathbb{Z}/12: f(a + b) = f(a) + f(b)$.

1) Niech $b = a$.

Wtedy $f(2a) = 2f(a) \Rightarrow f(0) = 0 \wedge f(6) = 6$.

2) Niech $b = -a$ w sensie $\text{mod}12$.

Wtedy $f(0) = f(a) + f(-a) \Rightarrow -f(-a) = f(a)$.

3) Niech $a = 1$.

Wtedy: $f(2) = f(1) - f(11)$.

Podstawiając za $f(1)$ kolejne elementy zbioru $\mathbb{Z}/12$ uzyskujemy sprzeczność dla

$$f(1) \in \{0, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10\}$$

Gdy podstawimy $f_1(1) = 1$ uzyskujemy identyczność.

Gdy podstawimy $f_2(1) = 5$ uzyskujemy następujący izomorfizm:

x	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
f(x)	0	5	10	3	8	1	6	11	4	9	2	7

Gdy podstawimy $f_3(1) = 7$ uzyskujemy następujący izomorfizm:

x	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
f(x)	0	7	2	9	4	11	6	1	8	3	10	5

Gdy podstawimy $f_4(1) = 11$ uzyskujemy następujący izomorfizm: $f(x) = -x$

Zbiór powyższych izomorfizmów $Izom$ z działaniem $\circ : Izom \times Izom \rightarrow Izom$ tworzą monoid, ponieważ $\circ$ jest działaniem łącznym oraz el. neutralny: $id = f_1(x)$ należy do $Izom$, ale nie jest to grupa, ponieważ nie istnieje element odwrotny np. do $f_2(x)$.

4. Pokazać, że w S_4 jedyną podgrupą rzędu 12 jest A_4 .

$$\mathbf{Hp.} \exists H < S_4 : |H| = 12 \wedge H \neq A_4$$

Z tw. Lagrange'a wiemy, że $|S_4| = |H| |S_4 : H| \Rightarrow |S_4 : H| = 2$. Stąd wiemy, że podgrupa H jest normalna oraz grupa S_4/H jest abelowa. W szczególności $S'_4 < H$.

Z tego samego powodu co powyżej wiemy, że $S'_4 < A_4$. Pokażę teraz, że $S'_4 > A_4$. Istotnie weźmy dowolny 3-cykl $(ijk) \in S_4$. Mamy:

$$\begin{aligned} (ijk) &= (ikj)^2 = ((ik)(ij))^2 = (ik)(ij)(ik)(ij) = \\ &= (ik)(ij)(ik)^{-1}(ij)^{-1} = [(ik), (ij)] \in S'_4 \end{aligned}$$

Jako że podgrupa A_4 jest generowana przez 3-cykle, to $S'_4 > A_4$.

Z powyższego rozumowania wynika, że $S'_4 = A_4$, więc w szczególności $A_4 < H$, ale $|A_4| = |H|$, więc $A_4 = H$ - sprzeczność. ■

5. Ile jest różnych grup abelowych rzędu 864?

Niech G grupa abelowa, $|G| = 864 = 2^5 \cdot 3^3$. Grupę G można przedstawić jako sumę prostą grup cyklicznych. Sprawdźmy wszystkie możliwości sum prostych (przedstawicielami grup będą ich rzędy):

Suma prosta **dwóch** grup cyklicznych:

$$\#\{2^5 \oplus 3^3\} = 1$$

Suma prosta **trzech** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2^4 \oplus 3^3, \quad 2^2 \oplus 2^3 \oplus 3^3, \quad 2^5 \oplus 3 \oplus 3^2\} = 3$$

Suma prosta **czterech** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2 \oplus 2^3 \oplus 3^3, \quad 2 \oplus 2^2 \oplus 2^2 \oplus 3^3, \quad 2 \oplus 2^4 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2^2 \oplus 2^3 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2^5 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3\} = 5$$

Suma prosta **pięciu** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2^2 \oplus 3^3, \quad 2 \oplus 2 \oplus 2^3 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2 \oplus 2^2 \oplus 2^2 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2 \oplus 2^4 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3, \quad 2^2 \oplus 2^3 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3\} = 5$$

Suma prosta **sześciu** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 3^3, \quad 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2^2 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2 \oplus 2^2 \oplus 2^2 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3, \quad 2 \oplus 2 \oplus 2^3 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3\} = 4$$

Suma prosta **siedmiu** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 3 \oplus 3^2, \quad 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2^2 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3\} = 2$$

Suma prosta **ośmiu** grup cyklicznych:

$$\#\{2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 2 \oplus 3 \oplus 3 \oplus 3\} = 1$$

Ostatecznie, grup abelowych rzędu 864 jest $1 + 3 + 5 + 5 + 4 + 2 + 1 = 21$.

6. Skonstruować przykład nieabelowej grupy G rzędu 21 jako produkt półprosty $\mathbb{Z}/7 \rtimes \mathbb{Z}/3$

Wiemy, że $\mathbb{Z}/7 = N \triangleleft G$ oraz $\mathbb{Z}/3 = Q < G$. Niech $\Theta : Q \ni q \rightarrow \Theta_q \in \text{Aut}(N)$. Wtedy $N \rtimes_{\Theta} Q = G$. Biorąc $\Theta_q = id$ dostaniemy grupę cykliczną rzędu 21, więc abelową. Tego nie chcemy. Weźmy:

$$\Theta : Q \ni q \rightarrow 2q \in \mathbb{Z}/6 \simeq \text{Aut}(N),$$

ponieważ jest to nietrywialny homomorfizm $\mathbb{Z}/3 \rightarrow \mathbb{Z}/6$. Jeśli $\varphi_0 = id$ jest automorfizmem zadanym przez $1 \rightarrow 1$, $\varphi_1(1) = 3$, to niech $\varphi_j = \varphi_1^j$. Wtedy $\varphi_2(1) = 2$, $\varphi_3(1) = 6$, $\varphi_4(1) = 4$, $\varphi_5(1) = 5$. Widać, że φ_1 generuje $\text{Aut}(N)$ oraz $\varphi_j(1) = 3^j \bmod 7$, dla $j = 0, \dots, 5$.

Mamy zatem grupę $G = N \rtimes_{\Theta} \mathbb{Z}/3 = \mathbb{Z}/7 \rtimes \mathbb{Z}/3$ z działaniem:

$$(a, x)(b, y) = (a + \Theta_x(b), x + y) = (a + \varphi_{2x}(b), x + y) = (a + 3^{2x}b, x + y) \bmod 7 \text{ i } \bmod 3.$$

7. Sprawdzić, dla jakich $d \in \mathbb{Z}$ (niebędących kwadratem) zbiór

$$\mathbb{Z}_m = \left\{ a + b \frac{1 + \sqrt{d}}{2} : a, b \in \mathbb{Z} \right\}$$

z działaniami indukowanymi z $\mathbb{R}$, jest pierścieniem.

Po pierwsze zauważmy, że dla każdego $d \in \mathbb{Z}$ (niebędącego kwadratem) $(\mathbb{Z}_m, +)$ jest grupą abelową. Niech $m = \frac{1+\sqrt{d}}{2}$. Oczywiście $m \in \mathbb{Z}_m$. Pomnożmy ze sobą dwa dowolne elementy $\mathbb{Z}_m$ ($a, b, x, y \in \mathbb{Z}$):

$$(a + bm)(x + ym) = ax + (ay + bx)m + bym^2$$

Sprawdźmy, kiedy $m^2 \in \mathbb{Z}_m$.

$$m^2 = \left(\frac{1 + \sqrt{d}}{2} \right)^2 = \frac{1 + 2\sqrt{d} + d}{4}$$

$$1^\circ \quad d \equiv 0 \pmod{4} \Rightarrow m^2 = \frac{d}{4} + \frac{1+2\sqrt{d}}{4} \Rightarrow m^2 \notin \mathbb{Z}_m$$

$$2^\circ \quad d \equiv 1 \pmod{4} \Rightarrow m^2 = \frac{d-1}{4} + \frac{2+2\sqrt{d}}{4} = \frac{d-1}{4} + \frac{1+\sqrt{d}}{2} \Rightarrow m^2 \in \mathbb{Z}_m$$

$$3^\circ \quad d \equiv 2 \pmod{4} \Rightarrow m^2 = \frac{d-2}{4} + \frac{3+2\sqrt{d}}{4} \Rightarrow m^2 \notin \mathbb{Z}_m$$

$$4^\circ \quad d \equiv 3 \pmod{4} \Rightarrow m^2 = \frac{d-3}{4} + \frac{4+2\sqrt{d}}{4} \Rightarrow m^2 \notin \mathbb{Z}_m$$

Widzimy, że jedyne $d \in \mathbb{Z}$ niebędące kwadratem, dla którego $m^2 \in \mathbb{Z}_m$ to

$$d \equiv 1 \pmod{4}$$

Dla takiego d : $m^2 = m + \frac{d-1}{4}$, dlatego też:

$$m^3 = m^2 m = \left(m + \frac{d-1}{4}\right) m = m^2 + \frac{d-1}{4} m = \frac{d-1}{4} + \left(\frac{d-1}{4} + 1\right) m \in \mathbb{Z}_m$$

Sprawdźmy, czy spełnione są pozostałe warunki:

· Czy dla dowol. el. $a + bm, x + ym, p + qm \in \mathbb{Z}_m$ mnożenie jest łączne?

$$\begin{aligned} ((a + bm)(x + ym))(p + qm) &= (ax + (ay + bx)m + bym^2)(p + qm) = \\ &= axp + (ayp + bxp + axq)m + (byp + ayq + bxq)m^2 + byqm^3 = \\ &= (a + bm)(xp + (xq + yp)m + yqm^2) = (a + bm)((x + ym)(p + qm)) \quad \checkmark \end{aligned}$$

· Czy dla dowol. el. $a + bm, x + ym, p + qm \in \mathbb{Z}_m$ zachodzi rozdzielność mnożenia względem dodawania?

$$\begin{aligned} (a + bm + x + ym)(p + qm) &= ap + xp + (bp + yp + aq + xq)m + (bq + yq)m^2 \\ ((a + bm)(p + qm)) + ((x + ym)(p + qm)) &= ap + (aq + bp)m + bqm^2 + xp + (xq + yp)m + yqm^2 \quad \checkmark \end{aligned}$$

· Czy istnieje element neutralny mnożenia?

$$1 = 1 + 0m \quad \checkmark$$

(8a) Znaleźć stopień rozszerzenia $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})$ nad $\mathbb{Q}$

Na początek zauważmy, że $\sqrt[3]{2}$ jest algebraiczny nad $\mathbb{Q}$, bo $x^3 - 2$ zeruje się dla $\sqrt[3]{2}$, więc $[\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})/\mathbb{Q}] \leq 3$. Jako że $\sqrt[3]{2} \notin \mathbb{Q}$ (istotnie, w równaniu $2a^3 = b^3$ liczba dwójek w rozkładzie na liczby pierwsze w $2a^3$ zawsze przystaje do 1 mod 3, a w b^3 zawsze przystaje do 0 mod 3), to $[\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})/\mathbb{Q}] \geq 2$.

Założmy, że bazą $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})$ nad $\mathbb{Q}$ jest 1, $\sqrt[3]{2}$. Sprawdźmy, czy $\sqrt[3]{4} \in \mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})$. Jeżeli tak, to

$$\sqrt[3]{4} = a + b\sqrt[3]{2}$$

po podniesieniu do sześcianu otrzymujemy

$$4 = a^3 + 2b^3 + 3\sqrt[3]{2}a^2b + 3\sqrt[3]{4}ab^2$$

ale bazą jest 1, $\sqrt[3]{2}$, więc $3ab = 0$, co daje sprzeczność. Wiemy jednak, że

$$\sqrt[3]{2}^2 = \sqrt[3]{4} \Rightarrow \sqrt[3]{4} \in \mathbb{Q}(\sqrt[3]{2}),$$

więc 1, $\sqrt[3]{2}$ nie może być bazą $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})$ nad $\mathbb{Q}$. Stąd widać, że $[\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2})/\mathbb{Q}] = 3$.

(8b) Znaleźć $a, b, c \in \mathbb{Q}$ dla których $(1 + \sqrt[3]{2} + \sqrt[3]{4})^{-1} = a + b\sqrt[3]{2} + c\sqrt[3]{4}$

$$(1 + \sqrt[3]{2} + \sqrt[3]{4})(a + b\sqrt[3]{2} + c\sqrt[3]{4}) = 1$$

$$(a + 2b + 2c) + \sqrt[3]{2}(a + b + 2c) + \sqrt[3]{4}(a + b + c) = 1$$

Otrzymujemy układ równań:

$$\begin{cases} a + 2b + 2c = 1 \\ a + b + 2c = 0 \\ a + b + c = 0 \end{cases}$$

z którego widać, że $a = -1, b = 1, c = 0$.